

HE 6/2003 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain 28 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan asevelvollisuuslakia muutettavaksi siten, että varusmiespalvelusta suorittava uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumisesta riippumatta valintansa mukaan joko vannoo sotilasvalan tai antaa sotilasvakuutuksen. Tällöin myös ne asevelvolliset, jotka eivät kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan, voisivat halutessaan vannoa

sotilasvalan sotilasvakuutuksen antamisen sijasta. Laki saatetaan vastaamaan 1 päivänä elokuuta 2003 voimaan tulevan uskonnonvapauslain valaa ja vakuutusta koskevaa sääntelyä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2003.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Sotilasvala ja -vakuutus

Asevelvollisuuslain (452/1950) 28 §:ssä säädetään sotilasvalasta ja -vakuutuksesta. Sen mukaan vakinaisessa palveluksessa olevan asevelvollisen on, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, valintansa mukaan joko vannottava sotilasvala tai annettava sotilasvakuutus. Asevelvollinen, joka ei kuulu mihinkään uskontokuntaan, antaa kuitenkin vakuutuksen.

Myös vapaaehtoisessa asepalveluksessa olevat naiset ovat velvollisia vannomaan sotilasvalan tai antamaan sotilasvakuutuksen naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) 5 §:n nojalla.

Sotilasvala ja -vakuutus ovat sotilasorganisaatioihin kuuluva perinne. Sotilasvalan kaava on vuodelta 1918. Kaavan sanamuotoa

tarkistettiin sotilasvalasta annetun valtioneuvoston asetuksen (741/2000) säätämisen yhteydessä. Sotilasvala vannotaan peruskoulutuskauden lopussa joukko-osaston komentajan edessä valantekotilaisuuteen järjestäytyneen joukon ja sen lipun läsnä ollessa. Se, joka ei ole voinut osallistua valantekotilaisuuteen, vannoo sotilasvalan joukko-osaston tai sitä vastaavan joukon komentajan edessä. Vakuutuksesta on voimassa, mitä sotilasvalasta säädetään.

Ennen valan vannomista valantekijälle on selvitettävä sotilaan velvollisuuksia ja oikeuksia sekä opetettava ymmärtämään sotilasvalan merkitys. Valassa alokkaan katsotaan ilmoittavan oppineensa nämä asiat ja vakuuttavansa valan kaavan mukaisesti niitä noudattavansa. Sotilasvalasta ja -vakuutuksesta tehdään merkintä asevelvollisrekisteriin.

1.2. Nykytilan arviointi

Eduskunta hyväksyi 11 päivänä helmikuuta 2003 uuden uskonnonvapauslain, jonka on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä elokuuta 2003 (HE 170/2002 vp). Lain 5 §:ssä säädetään valasta ja vakuutuksesta. Pykälän 1 momentin mukaan se, joka lain tai asetuksen nojalla on velvollinen vannomaan valan tai antamaan vakuutuksen kunnian ja omantunnon kautta, voi uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumisesta riippumatta valintansa mukaan joko vannon valan tai antaa vakuutuksen.

Hallituksen esitystä koskevan perustuslakivaliokunnan mietinnön (PeVM 10/2002 vp) mukaan julkisen vallan suhtautuminen valan ja vakuutuksen käyttämiseen tulisi olla uskonnollisesti neutraalia. Tämän näkökulman ja perustuslain 11 §:n kannalta olisi perusteltua, että myös ne, jotka eivät kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan, voisivat halutessaan vannon valan vakuutuksen antamisen sijasta.

Puolustusvoimissa sotilasvalan vannomisella katsotaan olevan erityistä merkitystä maanpuolustustahtoa kohottavana tapahtumana ja joukon yhtenäisyyttä korostavana tekijänä. Asevelvollisuuslain mukaan asevelvollinen, joka ei kuulu mihinkään uskonto-kuntaan, ei voi vannon sotilasvalaa vaan on velvollinen antamaan vakuutuksen. Käytännössä on osoittautunut, että monet varusmiehet, jotka eivät kuulu uskonnolliseen yhdyskuntaan, olisivat olleet halukkaita vannonaan sotilasvalan. Puolustusvoimien joukko-osastot ovat saaneet toistuvasti valan vannonamisen epäämistä koskevia yhteydenottoja varusmiehiltä ja heidän lähiomaisiltaan.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Perustuslain 11 §:n mukaan jokaisella on uskonnon ja omantunnon vapaus. Uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus il-

maista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen.

Esityksen tavoitteena on laajentaa mahdollisuutta vannon sotilasvala. Esityksessä saatetaan kaikki asevelvolliset tältä osin keskenään yhdenvertaiseen asemaan riippumatta siitä, kuuluvatko he uskonnolliseen yhdyskuntaan vai eivät. Tavoitteena on myös, että uskonnonvapauslain ja asevelvollisuuslain valaa ja vakuutusta koskevat säännökset olisivat perusratkaisuiltaan yhdenmukaiset.

Tämän vuoksi asevelvollisuuslain 28 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakinaisessa palveluksessa oleva asevelvollinen, joka ei kuulu mihinkään uskonnolliseen yhdyskuntaan, voisi vannon sotilasvalan tai antaa sotilasvakuutuksen. Tällöin jokainen asevelvollinen voisi uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumisesta riippumatta valintansa mukaan joko vannon valan tai antaa vakuutuksen.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia eikä organisaatio- tai henkilöstövaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä puolustusministeriössä.

Esityksestä on saatu lausunto opetusministeriöltä ja pääesikunnalta. Lausunnonantajilla ei ollut huomauttamista esitykseen.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 2003.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

asevelvollisuuslain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä syyskuuta 1950 annetun asevelvollisuuslain (452/1950) 28 §,
sellaisena kuin se on laissa 364/2000, seuraavasti:

28 §

Vakinaisessa palveluksessa olevan asevelvollisen on, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, valintansa mukaan joko vannottava sotilasvala tai annettava sotilasvakuutus.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____ .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Puolustusministeri *Matti Vanhanen*

Laki

asevelvollisuuslain 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä syyskuuta 1950 annetun asevelvollisuuslain (452/1950) 28 §,
sellaisena kuin se on laissa 364/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

28 §

Vakinaisessa palveluksessa olevan asevelvollisen on, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, valintansa mukaan joko vannottava sotilasvala tai annettava sotilasvakuutus. *Asevelvollinen, joka ei kuulu mihinkään uskontokuntaan, antaa kuitenkin vakuutuksen.*

Ehdotus

28 §

Vakinaisessa palveluksessa olevan asevelvollisen on, siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään, valintansa mukaan joko vannottava sotilasvala tai annettava sotilasvakuutus.

_____

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.*

_____